

Fiziki Hisse Senetlerinin Kaydileştirilmesi Süreci: Deneyim Paylaşımı

GÖKHAN GÜMÜŞ / GÜBRE FABRİKALARI T.A.Ş - Yatırımcı ve İştirak İlişkileri Müdürü

"İyi günler, elimizde şirketinize ait hisse senetleri bulunuyor, bunların bedelini nasıl tahsil edebilirim?" sorusu, çalıştığım kurum ve benzeri yarım asrı devirmiş şirketlerde çalışıyorsanız, sıklıkla duyabileceğiniz bir soru. Son 5 yılını bu sektörde geçirmiş bir yatırımcı ilişkileri profesyoneli olarak ben de dönem dönem bu soruya muhatap oluyorum. Bu soruya 2015 yılı sonlarına değin, Sermaye Piyasası Kanunu'nun 13. maddesine dayanarak -hissedarlar için can sıkıcı da olsa- kısa bir cevap verebiliyorduk; **"Mevzuat hükümleri gereği, elinizdeki hisse senedi kıymetini yitirmiş durumda."** Ancak bunu dedikten sonra genelde şunu da eklemeyi geçmezdik; **"siz yine de bu hisseleri muhafaza etmeyi sürdürün isterseniz, belki daha sonra bu konuda daha farklı bir düzenleme gerçekleşebilir, bu takdirde siz de hak talebinde bulunabilirsiniz."**

Bu konudaki uyarımız kaç hissedarımızda karşılık buldu bilmiyoruz ancak 2015 yılı sonlarında bu konudaki bir başvuruyu değerlendiren Anayasa Mahkemesi, anayasal bir hak olan **"mülkiyet hakkı"**nı temel aldığı bir karara istinaden ilgili kanun hükmünü iptal etti. Bu sayede, elinde şirketlerin kaydileşmemiş fiziki hisse senetleri bulunan hak sahiplerine, daha önceden Yatırımcı Tazmin Merkezi'ne (YTM) devrolan ve satılan hisse senedi bedellerinin ödenmesinin önü açıldı.

Mevzuatımızdaki uzun isimli düzenlemelerden biri olan 07/09/2016 tarihli **"6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 13üncü Maddesinin Dördüncü Fıkrasının Kısmen İptali Üzerine Yatırımcı Tazmin Merkezi Tarafından Yatırımcılara Yapılacak Ödemelere İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik"** hak sahiplerinin bu taleplerini hangi şekilde alabileceklerini düzenlemekte. Yönetmelik, biz şirketlere yani ihraççılara "tespit", "teslim" ve "saklama" gibi ödevleri yüklerken, bu kapsamda şu hususlar biz ihraççılardan isteniyor;

1. Hak sahipleri, fiziki senetleri biz ihraççılara teslim edecek olup, ihraççılar olarak bu senetlerin gerçekliği hususunda bir teminat veriyoruz. (Tebliğ eki olan beyanların dikkatlice okunması faydalı olacaktır). 2 numaralı tebliğ ekinde belirtilen şekilde, pay sahipleri senetleri ihraççıya teslim ettikleri, ihraççılar da bu senetleri teslim aldıklarını beyan ederek bu hususta mutabık kalıyorlar.
2. Senetlerin pay sahiplerinden teslim alınması sonrası, senetler eğer Merkezi Kayıt Kuruluşu'ndaki (MKK) tertiplerden oluşuyorsa bu senetlerin MKK'ya teslim edilmesi ve teslime kadar geçen süre

içerisinde muhafaza edilmesi ihracının sorumluluğunda. Eğer senetler MKK'da bulunan tertiplerden herhangi birinde değilse (yeni tertip ihracı, birleşme, bölünme vb. gerekçeler), YTM'den **"senetler imha edilebilir"** onayı gelene kadar muhafaza edilmesi ve sonrasında imha edilmesi yine ihracının sorumluluğunda.

Daha önce fiziki hisse senetleri ile bir şekilde ilgilenmiş, pay alma kuponlarını keserek bedelli ya da bedelsiz yeni pay vermiş, kâr payı kuponlarını keserek hak sahibine temettü ödemesi yapmış daha kıdemli çalışanlarımız için süreçler muhtemelen çok daha basit algılanıyordur. Ancak sektörde daha yeni çalışanlar için, ki ben de bu grupta yer alıyorum, bu süreçleri içselleştirebilmek ve hissedarlarımızı doğru şekilde bilgilendirebilmek ve yönlendirebilmek başlı başına mesai harcamayı gerektiriyor. Kendi deneyimlerimizden yola çıkarak, şu ana değin neleri yaptık ve nelerin faydalı olacağını düşünüyoruz, paylaşmak isterim;

- a. Öncelikle, şirketimizde daha önce bu işlerle uğraşmış çalışanlarımızla görüşmek, her halükarda süreç hakkında ipuçları almak için oldukça faydalı olacaktır. Geçmişte bu işleri yapmış başta yatırımcı / pay sahipleri ilişkileri bölümleri olmak üzere muhasebe, finans ve ilgili diğer bölüm çalışanlarının deneyimlerini dinlemek, neyi nasıl yaptıklarını öğrenmek başlangıç için önem arz etmektedir. Belki size daha önceden kullandıkları şablonlar, excel vb. programlarla hazırlanmış veri tabloları üzerinden işleyişi paylaşabilirler.
- b. Şirket arşivlerinde ya da müdürlüklerinde muhafaza ediliyor ise, mutlaka farklı

tertiplerdeki senetler incelenmeli. Ne zaman ve hangi karara istinaden ihraç edilmiş, o dönemde sermaye büyüklüğü neymiş, hangi pay alma ve kâr payı kuponlarını içeriyor, not edilmesi faydalı olacaktır.

- c. Daha önce yapılmış tüm sermaye artışlarının ticaret sicil gazetelerinin temini geçmişteki süreçlerin anlaşılabilmesi adına oldukça katkı sağlayabilir. Bu vesile ile eski tertipler, kupür büyüklükleri ve numaralarına da erişim sağlayabilirsiniz. Bu aşamada şirketin varsa yaptığı senet değişimleri de tespit edilmeli. (a, b, c tertipleri yerine aynı miktarda d tertibi ihraç edilmiş olduğu vb. durumlar)
- d. Borsa İstanbul A.Ş.'nin sitesindeki **"eski şirket haberleri"** eski duyurulara (1990-2010 dönemleri) en kısa sürede ulaşım için güzel bir araç, hali hazırda saklanıyorsa eski duyuru klasörleri de taranmalı.
- e. Şirketin geçmişte yaptığı tüm bedelli ve bedelsiz sermaye artışlarının bir tablosunun mutlaka çıkarılması gerektiğini düşünüyorum. Şirket sermayesinin ilk andan bugüne kadar hangi yıllarda hangi oranlarda ve hangi yöntemlerle arttığının tespit edilmesi ve ilk gün temin edilmiş bir hissenin bugüne kadar nasıl artış gösterdiği mutlaka çıkarılmalı. Özellikle bedelsiz artışlardan ötürü pay sahiplerine yeni paylar verildiği için ayrıca önemiyet gösterilmeli.
- f. Hala yürürlükteki eski bir düzenleme olan 1933 tarihli **"Şirketlerin Müruru Zamana Uğrayan Kupon, Tahvilat ve Hisse Senedi Bedellerinin Hazineye İntikali Hakkında Kanun"** hükümleri gereği, hisse senetleri ve tahvillerin üzerinden 5 yıl

geçmiş olan faiz, temettü ve ikramiye gibi menfaatleri devlete intikal etmekte. Bu sebeple şirketin senetlerinin YTM'ye intikali öncesi son 5 yıla ait temettü ödemeleri de YTM'ce tahsil edilmiş. Şirketin mümkünse son 15-20 yıllık periyottaki temettü ödemelerinin de tespit edilmesi hesaplamaların doğru yapılması için faydalı olacak.

- g. Bir diğer gereksinim de özellikle hangi pay alma kuponlarının hangi bedelli ve bedelsiz artış için kullanıldığının tespit edilmesi. Sizlere iletilecek senetlerin bedelsiz pay alma haklarının kullanılıp kullanılmadığını böylece tespit edebileceksiniz.

Bu aşama itibari ile artık hisse senetlerinin tabiri caizse seçeresi çıkmış olmalı. Bu tablo hususunda YTM ile mutabık kalınırsa işler oldukça kolaylaşacaktır.

- h. Son aşamada, fiziken senetlerin size teslimi gerçekleştiğinde bu senetlerin gerçeğe uygunluğu konusunda sorumluluk sizde olacak. Olası sahteciliklerin önüne geçmek için, senetlerin üzerinde yer alan ve mor ışık altında tespit edilebilen çeşitli şekil ve kabartmalar için bunu tespit edecek cihazların temini faydalı olacaktır. Yine bu senetlerin tertip, kupür numarası ve büyüklükleri sizin ihraç ettikleriniz ile uyumlu mu, çıkartmış olduğunuz listelerden bu da teyit edilmeli. Hak sahibi ile tebliğin 2 numaralı ekini 3 suret imzalayarak ve 2 suretini kendisine teslim ederek hak sahibi ile ilgili olan süreci sonlandırabilirsiniz.

- i. Yatırımcının size teslim ettiği MKK'ya giriş yapılabilen senetleri, MKS sistemine girip 3 numaralı ek ile beraber MKK'ya teslim ederek, giriş yapılamayanlar için de teslim edilen senet bilgisini YTM'ye 4 numaralı ek ile gönderip bu senetleri şirketinizde muhafaza etmek koşuluyla süreci şirketiniz için tamamlamış olacaksınız.

Bütün bu süreç boyunca en önemli husus, süreci YTM ve MKK ile istişare ederek ve yönlendirmelerini baz alarak takip etmeniz. Böylelikle hata yapma olasılığınızı da düşürmüş olacaksınız.

Bu vesile ile süreç boyunca ihraççılara sağladıkları destekler ile sürecin sağlıklı bir şekilde yürütülmesine katkı sağlayan tüm YTM ve MKK yetkililerine teşekkürü bir borç biliyorum.